

מבחן סימנים פז-פט

1. בשר בחלב דרך טיגון, צלי, המעשן, המבשל בחמי טבריה, כבישה ומליחה האם הוי דאורייתא או מדרבנן. ומה הדין במבשל עצמות בחלב.
2. מה הכלל מתי גוזרים משום מראית עין מתי לא? פרט לפי זה מה הדין באופנים הבאים: 1. בשר עוף בחלב. 2. לשתות כוס דם דגים. 3. לאכול בחדרי חדרים בשר עוף בחלב אשה. 4. בישול חלב הקיבה הקרוש עם עור הקיבה [לא ע"פ רש"י].
3. יהודי בעל מפעל לייצור אוכל שאינו כשר. כתבו האם יכול למכור סחורתו לגוים באופנים הבאים, ומדוע: 1. נקניק כבוש בחלב. 2. תבשיל בשר במי חלב. 3. מעדן בשר נבלה במילוי גבינה. 4. מוצרי קוסמטיקה הנעשים מתערובת בב"ח.
4. מה דין חלב הנמצא בקיבה? פרט דין הצלול והקרוש לגבי איסור בב"ח של החלב הנמצא בקבה, ולגבי דין מעמיד בחלב זה. ומה דין כשירה שינקה מן הטריפה?
5. המעמיד באיסור והיתר יחד האם אוסר בכלו או בששים? ומה הדין במעמיד בחלב הקבה שבשלו מקודם עם בשר.
6. א. מה דין להעלות על שולחן אחד, ומדוע: 1. מודר הנאה. 2. מדיר עצמו מאוכל. 3. חמצו של גוי. 4. לחם איסור. 5. בקבוק מטרנה כשאוכל בשר. ב. ב' בני"א המכירין אבל מקפידים ושני אחים המקפידים מה דינם לענין הרחקה?
7. מה הטעמים שנאמרו להמתנת אכילת חלב לאחר אכילת בשר ומנפק"מ ביניהם? ובאיזה אופן אין בעיה לבי' הטעמים מעיקר הדין. איך נפסקה ההלכה ואיך המנהגים השונים לענין חלב אחר בשר?
8. מה הדין בגבינה אחר תבשיל של בשר ומה הדין בתבשיל של גבינה אחר תבשיל של בשר. ומדוע.
9. שמעון בעל מעדניה ורגיל להעמיס למגשי האנשים באותו כף לעוף ולאורז. פעם ביקש אחד הקונים רק אורז, ואחר שאכל הסתפק האם הוא בשרי או חלבי- מה דינו. ומה הדין כששם לקונה מרק חריף שהתבשל בכלי בשרי?
10. ראובן נמצא בטיול עם בני משפחתו ולקח עימו סכין בשרי בלבד. כאשר רצו לאכול ארוחת בקר שמו לב שאין להם סכין לחתוך את הגבינה. כתוב מה יעשו לדעות השונות, ואיך נפסקה ההלכה. ומה הדין כשלא לקח עימו סכין כלל, ויהודי שאינו שומר תומ"צ מציע לו לקחת סכין שלו כדי שיחתוך לחם?

בהצלחה!!!

תשובות

1. טיגון צלי מעשן ומבשל בחמי טבריה- דעת הפר"ח שאסור מדאורי' וכ"כ הגר"א.
טיגון: פת"ש מביא חולקים הסוברים שהוי דרבנן. צלי: הפר"ח הוכיח מהר"ן שסובר שהוי דרבנן. מעשן וחמי טבריה: לדעת הרב המגיד הוי ספיקא דאורייתא.
כבישה ומליחה דרבנן. מבשל עצמות של בשר, ישנם ג' סוגי עצמות. עם מוח הוי דאו'. רכים הוי איסור דרבנן. קשים מחלוקת הפמ"ג ואחרונים האם הוי איסור דרבנן או מותר.
2. לרמ"א – רק כאשר הרואה יחשוב שעובר על איסור תורה. לש"ך גם כאשר הרואה יחשוב שעובר על איסור דרבנן, והביא ראיה מגמ' בשבת. לט"ז – כאשר דומה לאיסור המקורי כגון שיהיה היתר בהיתר כמו בב"ח. אך לדינא הסכים לגדר הרמ"א והחמיר לכתחילה כהש"ך. 1. אסור לכו"ע מפני שהרואה יחשוב שעובר על איסור תורה. ורק ללבוש שעוף מנכר אין בזה מראית עין. ולש"ך כל האיסור יהיה רק באכילה ולא בבישול. 2. לכו"ע אסור כי הרואה יחשוב שעובר על איסור תורה. 3. לכו"ע יהיה מותר כי לא גזרו מראית עין בדרבנן באופן זה כמבואר בפת"ש ונראה שאף הש"ך יודה בזה וכל מה דפליג על הרמ"א כי לא סבר שהרמ"א איירי דוקא באופן זה. 4. כתב הש"ך שיהיה בזה חשש מראית עין ושלח לעיין בסק"ז וביאר הפמ"ג ששם ביאר הש"ך שאין מראית עין בבישול וממילא אין מראית עין לא בבישול וגם לא באכילה כי אז לא מנכר חלב הקבה. ולחולקים על הש"ך יהיה מראית עין בבישול.
3. 1. במנחת יעקב [הובא ברעק"א ס"ו] מבואר שאין לכבוש לכתחילה כדי להנות. 2. לרעק"א אסור בהנאה ליד יהודה מותר. 3. לרמב"ם מותר לשאר ראשונים אסור. הדגמ"ר פסק כרמב"ם וחת"ס לכתחילה פסק דלא כרמב"ם. 4. היות שהם פגומים אין בהם איסור בב"ח אך אין עושין כן לכתחילה ע"פ הצ"צ. וע"פ הכרתי תלוי אם נעשו כן מתחילה. ובתנאי שהבב"ח נצרך לקוסמיטקה דאלי"כ כתב הש"ך והפמ"ג בפתיחה שאינו נחשב הנאה מבב"ח.
4. חלב הנמצא בקבה, לרש"י הוי חלב, לר"ת הצלול הוי חלב והקרוש פרש, לר"י הכל פרש. וממילא לריף מותר לבשלו עם בשר לר"ת מותר הפרוש ולרש"י אסור הכל. אחר שבישל לא יעמיד לכתחילה ואם העמיד, לר"י מותר ולר"ת מותר הפרוש. וכשרה שינקה מהטרפה, לרש"י אסור לר"ת תלוי קרוש או צלול ולר"י הכל שרי.
5. כתב הרמ"א זה וזה גורם ומותר. וכתב הט"ז דוקא שאין האיסור יכול להעמיד מצד עצמו וכן הסיק הש"ך. ומ"מ הסיק הש"ך בבאור דעת רמ"א, שיש חילוק בין מעמיד לשאור שמחמץ, ולכן מעמיד אף שהאיסור יכול להעמיד בעצמו- מותר. וכתב הש"ך שדוחק סברא זו. והמעמיד בקבה שבשלה קודם עם חלב- אפי' באלף לא בטיל. כי אין בזה את פלפול הש"ך סק"ל. וכפי שכתב הרעק"א.
6. 1. מותר מפני ששונאים זא"ז. 2. אסור, כי דומה לבב"ח ואין את הסברא ששונא. 3. אסור, שמא יפול פירור, או שחמץ לא בדילי מיניה. 4. עיין 3. 5. מותר, כי בדילי אינשי מיניה. ב. לדעת מהרש"ל אחרים המקפידים והמכירים מותר להם לאכול ביחד. והט"ז וש"ך חולקים.
7. רש"י ורמב"ם. ונפק"מ ללעוס לתינוק, או אכילת שומן או גבינה קשה ואח"כ בשר לדעת הט"ז או תבשיל של בשר. וכו"ע מודו בעיקר הדין בלעס שומן ולא בלע- פמ"ג. להלכה מחמירים כשתי הדעות. ולשו"ע מחכה שש שעות. ולרמ"א שעה. או שיעשה קינוח והדחה וברכת המזון. ולמעשה אף לרמ"א יש להחמיר שש שעות וכ"כ הש"ך.
8. גבינה אחר תבשיל של בשר- לר"ת מספיק נטילה וכ"פ שו"ע והטעם משום שאין בזה את ב' הטעמים של רש"י ורמב"ם. לרשב"ם יש להמתין שש שעות וכ"פ רמ"א והטעם כי יש בזה הטעם של רש"י. והרשב"א כתב שיש בזה גם של הרמב"ם מצד לא פלוג. אמנם רעק"א מחמיר אף תבשיל גבינה אחר תבשיל של בשר שש שעות.
9. אופן א' לש"ך מותר. אופן ב' לרעק"א מותר.
10. סיכום שיטות הראשונים בענין נעיצת סכין, ומסקנת הפוסקים:

דעת רבינו שמשון המובא בב"י, שלחתוך לחם בסכין בשרית כדי לאוכלו עם גבינה מספיק לקנח את הסכין, ויתירה מכך, אף סתם סכין נחשב לסכין נקי ותולים שמקונח הוא [עיין ארוך מש"ך]. וטעם ההיתר משום שהוי נ"ט בר נ"ט. ואילו כאשר נועץ סכין בקרקע עשר פעמים מותר גם לחתוך בסכין בשרי גבינה צוננת, וכמו שמותר לחתוך בסכין של נכרי אחר שנעצו בקרקע לחם כמבואר בשו"ע קכ"א ס"ז [וחם אסור לחתוך בו כי לא מועילה הנעיצה כמו הגעלה].

והעולה מדבריו: א. דוחקא דסכינא לבד מפליט מהסכין מה שבלוע בו, ולכן הוצרך להגיע לטעם נ"ט בר נ"ט כשחותך בסכין בשרי לחם, כי אף שהסכין נקי בכ"ז ע"י שחותך ויש דוחקא נפלט מהסכין טעם הבשר הבלוע בו. ב. הנעיצה גורמת להפלט הטעם הבלוע בו, ולכן אם נעץ בקרקע יכול לחתוך גם גבינה כי כעת אין בו טעם בלוע. קשה על דבריו: איך מתיר נ"ט בר נ"ט לכתחילה, דהיינו לחתוך לחם בסכין בשרי מקונח. והיא קושיית הרעק"א.

דעת הרמב"ן: אין לחתוך לחם בסכין בשרי בסתם כי חוששים שמא אינו מקונח יפה [עיין בלשונו בב"י וכ"כ בארוך מש"ך]. ולא איירי הרמב"ן בדין נעיצה. וכתב בתו"ח (כלל עו, ז) לדעתו, שאם נעץ הסכין נחשב הסכין מקונח היטב ויהיה מותר לחתוך בו לחם לכתחילה. אמנם לחתוך בסכין זה גבינה, בפשטות לשון התו"ח אין היתר כלל לדעה זו.

והעולה מדבריו: א. הנעיצה אינה גורמת לפליטה מהסכין את אשר בלוע בה, אלא רק מנקה היטב את השומן הקרוש עליה. ולא חש כלל לפליטה ממנה משום שאיירי בחותך צונן. ב. ולפ"ז נראה שאין דוחקא לבד פולט מהסכין, שאם היה פולט מדוע לא ביאר שהנעיצה כדי שלא יפלוט הסכין את הבלוע בה ולא יעבור על נ"ט בר נ"ט לכתחילה. ולפ"ז גם בסכין של גוי הנצרך נעיצה, אינו משום שיפלוט האיסור הבלוע בה אלא משום השומן הקרוש על גבה. וכ"כ להדיא בנקוה"כ.

דעת הרמ"א: נחלקו בדבריו הט"ז והש"ך, דהנה מלשון הרמ"א שהזכיר נעיצה ולא הוזכר כלל בב"י בדברי הרמב"ן אלא רק בדברי רבינו שמשון, היה נראה שכוונתו להתיר ע"י נעיצה לחתוך גבינה וכדעת רבינו שמשון. וכן ביאר הט"ז כוונתו. אלא שהוסיף הט"ז שכאשר לא נעץ ורק קינח- אין צריך להגיע לטעם רבינו שמשון להתיר מדין נ"ט בר נ"ט אלא מצד שלא נפלט ע"י דוחקא דסכינא כלום אלא רק ע"י דוחקא וחרפות או חום ביחד.

והעולה לשיטתו, שאף בסכין של גוי לא יצטרך לנעוץ אלא לקנח כי לא יפלט ממה שבלוע ע"י דוחקא לבד, והסכין עצמו קינח מספיק לו וכן נראה בפמ"ג שנקט לדעתו כן. ויקשה עליו שהרי מבואר בשו"ע קכ"א ז' שצריך נעיצה. וכן הקשה הרעק"א. ועוד יקשה, מדוע לחתוך גבינה צריך נעיצה ולא יועיל קינוח, שהרי דוחקא לבד אינו מוציא טעם. וכן הקשה היד יהודה.

ודעת הש"ך בהבנת רמ"א, שכוונתו כפי שכתב בתו"ח [וכן מורה לשון הרמ"א במה שסמך דבריו ללשון השו"ע שאיירי בלחתוך לחם] שצריך נעיצה כדי לחתוך לחם ופסק כדעת הרמב"ן. והטעם לשיטתו מדוע שלא תועיל נעיצה גם לחתוך בו גבינה, כפי שמועילה נעיצה בסכין של גוי לחתוך בו לחם [ששויים ב' המקרים שהרי בשניהם נחשב שחותך בסכין איסור], כתב הפמ"ג שפ"ד כב, שבב"ח החמירו טפי שחיישינן שמא ישכח. ולדינא סיים הרמ"א נהגו שלכל אחד יהיה ב' סכינים א' של בשר וא' של חלב.